

SZOMBATI UJSÁG.

IZR. FELEKEZETI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Előfizetési árak:	
Egész évre	12 kor
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Egyes szám ára: 28 fillér.	

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

hová minden küldemény intézendő

MISKOLC, PALÓCY-UTCA 10. SZÁM.

Hitközségi hivatalnokoknak:

Egész évre	10 kor. — fill.
Fél évre	5 " — "
Negyed évre	2 " 50 "

Szerkesztőségi telefonszám: 69.

Tartalomjegyzék:

Indolencia. Irta: *Parvus*. — A jesiva ügy. Irta: *Mehr Miksa*. — Egy faág az Édenből. — A szentség érintése. Irta: *sba.* — Hazai hírek. — Heti naptár. — Külföld. — A zsidókról. Irta: *Twain Márk*. — Közgazdaság. — Szerkesztői üzenetek. — Pályázatok. — Hirdetések.

Indolencia.

I.

Az indolencia nem érzés, hanem az érzésnek szünetelése, az érdeklődés rohadása és mégis mar, mar mint a rozsda, kimarja, megemészti az intézményeket, a legvirágzóbb állapotokra is rálehel fagyos, dögleletes lehel és elsorvasztja gyökerükben.

Az indolencia nem indulat, hanem az indulatok merő negációja és mégis van indulatszava: m'Báh!

Ez töről metszett zsidó szó, zsidó ajkon termett, a zsidó kedélyvilágban fogamzott; — más nyelvben aequivalense nem igen van.

A hontalan, bujdosó zsidó ember láthatta leginkább az élet forgatagát, az ő szeme előtt játszódott le az egész világtörténet minden egyes nemzedékben, ő mint hideg szemlélő látta a nagyok bukását, a kicsinyek felülkerekedését, szentnek dicsőített törekvések neveltségessé válását, az emberek jellemének törékenységet, a meggyőződés vásárolhatóságát és eladhatóságát, zsidó ember volt az, aki a világba sóhajtott: Habel habálím, hiúságok hiúsága, vagy rövidebben — m'Báh!

Ma nem igen hangoztatjuk ezt a szót. Sőt ellenkezőleg a vihar tombolásával tör ki gyűléseinken a lelkesedés: tenni kell! tenni kell a vallásért.

De a gyűlés bezárása után az, akinek tennie kellene, akitől minden kezdésnek ki kellene indulnia, hallgatagon rábőfenti az egész tárgyalásra azt a fagyos indulatszót és ezzel az ügy el van temetve. — Marad minden a jegyzőkönyvnél, a jegyzőkönyv el-sárgul, de a végrehajtásra nem gondol senki, mert jó kézben van.

Az indolencia ragad is, terjed mint a rothadás. Psychologailag is magyarázható ez a tény. Az indolens ember nem veszi magát körül temperamentumos emberekkel, kik őt elhomályosítanak, hanem igyekszik minél több indolens embert munkatársaivá tenni, annál is inkább, mert a mulasztásért való felelősséget ezekre

jobban sikerül áthárítani, mint a tevékenynek ismert emberekre.

Mi voltaképen az oka, hogy újabban olyan általános az indolencia?

Az emberek lustasága volna az oka? Lehetetlen. Hisz elvégre is vannak még ügybuzgó emberek is. És miért volna leginkább a hitközségi életben annyi a rest? És miért éppen mai nap?

Kell, hogy ennek mélyebb oka legyen. Az emberi szívben rejlő okának kell lennie. Amint van oka valamely forradalmi szellem felülkerekedésének, amint van oka a művészet fellendülésének bizonyos korban, azonképen kell, hogy a kor bágyadtságának is megtaláljuk valami alapokát.

Felülről terjed-e az indolencia lefelé, avagy alulról fölfelé, a rabbikról a közönségre vagy pedig a közönségről a rabbira, olyan elméleti kérdés marad, mint az, hogy a tyuk volt-e előbb vagy a tojás.

De annak, hogy miért van általában indolencia a vallásos életben a hitetlenségen kívül is meg lehet találni okait.

Én azt hiszem, hogy mint minden téren, úgy a vallás terén is akkor lép fel a nemtörődömség, ha csak *félszívvvel szolgáljuk az ügyet*, melyet nem is mi teremtettünk meg, hanem *reánk oktroyáltak a viszonyok*.

Félszívvvel pedig akkor szolgálunk valamely ügynek, ha nem hiszünk jövőjében, ha céltalannak találjuk a mi egyéni buzgalmunkat. — A legnagyobb fájdalom egy jellemes, tette vágyó, használni akaró emberre, ha hiába való munkát kell végeznie. Vajjon a kotlós képes volna tudva ülni záptojáson?

És a régi zsidó köznapi ember, aki pedig nem álmodott dicsőséges fegyvertényekről és aki nem ambicionálta, hogy a világtörténet megörökítse nevét, nem kérte-e mindennapi imádságában „lemáan ló niga lorik veló néléd labbeholó,” hogy ne fáradozzunk hiába és ne vajudjunk.

Már pedig ilyen viszonyok közé kerül csaknem minden haladó hitközségben a rabbi és vallásanár is. Ő neki egy oly szellem adja állását, melyet *morális kérdésnek* lehetne nevezni. Kérdés a mult emlékein, de nem evés és nem emésztés. A zsidó közönség, mely nagyon eltávolodott ősei gondolkodásától és érzületétől, mégis érzi szükségét, hogy legalább egy emberben lássa a hagyományt megteste-

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle rádió activ

Igmándi

keserűviz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljesen
rendbe hozza.

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknél és székzsorulásban szenvedőknek.

Kapható mindenütt kis és nagy üvegben.

sítve, hogy legalább képviseltesse magát rabbija személye által az előtt az Isten előtt, aki egész éven, sőt életem át nem létezik számára, de akiről mégis felteszi, hogy apái sirjai felett virraszt, hogy mazkír napokon mégis hajlik az imádságra. Ez az Isten a régi zsidó Isten, aki a Sulchan Aruch paragrafusaiban honol, megkívánja a kóser életmódot, de csak a saktertől, rabbitól és mesubedtől, másnak ilyen életmódot folytatni egyszerűen szégyen volna. Ugyan lehetne-e elképzelni egy hitközségi közgyűlést, melyet az elnök imádsággal nyitna meg. Pedig az elnök a hitközség választott embere, képviselője, akiben mindazt kell inkarnálva látnunk, amit a zsidótól megkívánunk.

A rabbi tehát az emberi jellemnek egyetlen oly vonását képviseli, mely az életben csak nagyon kevés alkalommal érvényesül, ugyszólván csak a halál órájában; és nem is a legjelesebb vonást, hanem olyan eszmét, melyben hiszünk ugyan, de melyet megvalósítva minden emberben minden pillanatban nem is akarnánk látni; hisz már hitközségi elnököknek sem választanánk meg hasonló életmódu embert.

Már pedig unikumok nem élhetnek. Minden élő lény a maga életeleme után áhitozik és a maga környezetének hatása alatt áll. Az orthodox rabbi elég nagy kört talál maga körül, melynek gondolkodása az ő életeleme. Ennek a körnek ő a központja, ennek imponál, ez ad neki tekintélyt és elismeréssel adózik érdemeinek. A modern hitközség rabbija azonban az a „főtisztelendő“, — helyesebben: „istentisztelendő“ — akit ugyszólván kárpótlásul címezzük így azért a tiszteletért, melyet tőle megvonunk s azért a sorsért, melyben gyermekeinket nem szeretnők részesülni látni.

S amilyen a rabbi sorsa a tisztelet és erkölcsi elismerés tekintetében, olyan az kényelmi tekintetben is. Képzelnünk csak egy pillanatra egy ilyen modern rabbit, egyetemi bölcsészettudományi doktor léte csupa művelt emberrel érintkezik, ért a hölgyek nyelvén is, olvassa a legmodernebb irodalmi termékeket és amellet komolyba játszó; de azért az életvidor

hangulattal is kacérkodó császárkabátot és egélyt szegélyző, nyakig gombolkodó mellényt kell viselnie, a kiránduló helyeken elegáns könnyedséggel, ugyszólván észrevétlenül koplalnia kell, és mégis kétszer annyit költenie üres tejért, mint másnak dús lakomáért, szombaton társaságba mennie nem szabad, az esti órában meg kell szakítania legédebb társalgását és máarivhoz sietnie 10—12 fizetett és olcsó dohányt gummiszárú pipából szívó „batlan“ társaságába, a Ritual-Localanzeigerből kell megválasztania és belátjuk, hogy az ő egyénisége sziklaszilárd szigetét is bizony-bizony egy kissé le-lenyaldossák a körülötte zajgó életocean hullámai és sokszor el kell gondolnia, hogy ez a kialudt Vulkán-sziget úgy sem tarthatja magát örökké és hozzáférhetetlensége s lakálytalansága miatt másra már nem szolgál, minthogy az élet oceanján járó érdekek hajói beleütközzenek.

Lehet-e ilyen körülmények közt mást mint lehangoltságot, indolenciát várni. Dostojevsky szerint a szibériai gályarabokra is a legkinosabb gyötrelmet az, ha gödröt kell ásniok és annak homokját az üregbe visszahordaniok. Az ember erkölcsi lény és csak erkölcsi célra vezető munkát szeret végezni bármily foglalkozási körben.

Célt kíván, célért ver szivem.

Parvus.

A jesiva ügy.*

Nem tudom, kik azok, akik a jesiva ügy rendezésének szükségét felfedezték és napirendre hozták? Milyen intenció vezette őket? Mit találtak rendezni valót és milyen irányban óhajtják a rendezést? Mi az indító ok és mi a cél, mely szemek előtt lebeg? Milyen módozatokat és terveket kovácsoltak ki a rendezés érdekében? Azt sem tudom, hogy milyen stádiumban áll ez a rendezési ügy mostanában? Szóval, nem tudok semmit, mert amit a „Szombati Ujság“ utolsó számában ez ügyről közöl, az valóban edes kevés és még csak reményt sem igen kelthet, hogy a jesiva ügy rendezése

* E cikk a múlt szám részére elkésve érkezett.

TÁRCA.

Egy faág az Édenből.

— Ősi legenda. —

Az évezredek multjából száll felénk a szó.

Midőn az első emberpár a paradicsomban lakott, nedvektől duzzadó növényzet borította a földet, vakító világsággal árasztott el mindent a napnak szikrázó fénye. Vastag szűgyű lomha fenevadjai a rengetegnek megjuhászokva sompolyogtak elő az erdőség mélységeiből és megalázkodva leborultak az első ember előtt. És amerre csak eltekinte az ember mosolygó szeme, mindenütt mennyei igézet fogá el a Teremtő alkotását; istenes nyugalomban élt a búbajos balsamos éden kertjében. De midőn az első emberpár vétkezett, hirtelenül bezárultak a paradicsom kapui.

„És lesztek mint az Isten, ismerve a jót és a rosszat.“ Így szólt hozzájuk a vén kigyó, az állatok legravasabbja. A halandók pedig nem bírták a kísértésnek ellentállani; szép volt a fa, csábító volt a gyümölcse, ingatag volt Éva és vett a gyümölcsből és adott belőle a férjének is. Mindketten ettek a tiltott gyümölcsből és megnyiltanak az ő szemek. Látták amit eddig észre nem vettek, mégtudták azt, amiről eddig sejtelmők sem volt.

Tajtékozó habbal négy folyam tör előre, a sziklák közt váj magának utat. A mezőn lekonyulva elhervad a virág,

összetaposva a vadak lépteitől. Erős karmaival megragadja a bérci sas az ártatlan báránycsordát és viszi a magasságba. Látták az élők harcát, az erősebbek vérengzését, a sok keservet és kínt, amelyet mutat a lét. Oh, ők megismerték, hogy nem lettek olyanná mint az Isten. Szomorúan tapasztalták, hogy a kigyó őket törbe ejtette.

És látták, hogy meztelenek, szégyelték magukat és elbujtak a vadon sűrűjébe, amíg le nem szállt az est.

Estnek idején felhangzott az Isten szava, kérdőre vonta a bűnösöket, hogy miért szegték meg az ő szavát. És ítéletet mondott az Úr. Keményen szólt az ítélet, ők pedig reszkettek.

Mint egy hosszú, mély sóhaj, úgy hangzott az Isten mélységes szava, amidőn mondá: Az ember nem tud a neki nyújtott adományokkal élni, hanem olyan akar lenni, mint mi. Ám legyen! Küzdjön, teremtsen a saját erejével, alkosson ő is mikép én. Nyissátok ki a kapukat, hadd menjen. A földet, mit teremtettem, átadom neki, legyen ő annak ura és parancsolója; övé legyen a szárazföld és a tenger, a hegy és a völgy, az erdő és a mező; mind az élöket, a tenger halait, az erdő vadjait, az ég madarait, mindezeket neki alá rendelem. Önálló akar lenni, ám legyen! Uralkodjék a föld és minden létező fölött, fékezze a tomboló vihart, nemesítse a vad indulatokat; harcolva, munkálva, túrva és kitartással, bizalommal küzdve hódítsa meg a világot. Csak két hatalom szabjon határt uralmának. Értelmének korlátot állít a tér, cselekvésének az idő. Az alkotással vele jár a fáradozás ve-rejitéke, a munkásság erőmegfeszítése és mielőtt befejezte az alkotást, midőn még nem vált valósággá a gondolata, a

annak méltó komolysággal tárgyalatnék. Egy kiküldött bizottság permanenciában nem tesz semmit és kifundálta azt a nagyszerű tervet, hogy országos gyűjtés indíttassék meg. Számítanak talán még egy milliós izr. közalap létrehozására, amelyből a máászér nem honvéd tisztek, hanem közös hadseregbeli tisztek kiképzésére fordítatnék. Szó ami szó, nem tudok semmit a mozgalom mibenlétéről. De azért mégis merek a tárgyhoz hozzászólni, mert még nem is régen magam is jesiva növendék voltam, azóta a jesivák semmiféle reformációt át nem szenvedtek, ismerem tehát a jesivát, annak rendezetlenségét, szellemét és rendeltetését, sőt a növendékek egyrésztének elégedetlenségéről is van tudomásom. Jelen soraim tehát úgy tekintendők, mintha egy volt jesiva-bachur madártávlatból objektíve szemmel nézné a jesivát és ezen megfigyeléseit papírra vetné.

1. A jesiva rendezetlensége abban áll, hogy minden rabbi fel van jogositva arra, hogy több vagy kevesebb gyermekifjút maga köré gyűjthet, már amennyi tudós hírnevéhez képest nála közelből és távolból jelentkezik, ezeknek rendszeres talmudi előadásokat tart, az előadottakból őket vizsgálza; ügyel arra, hogy tanítványai szorgalmasan tanuljanak, hogy az időt el ne fecséreljék, hogy jól, tisztességesen és vallásosan viseljék magukat; megélhetésükről és életfenn-tartásukról azonban nem gondoskodik, jövőjükkel nem törődik. A jobbmódúak megélnék, sőt segítézik szegény társaikat is, szüleik támogatásából, a szegények részben a hitközség tagjai által nyújtott kosztnapokon élőködnek, részben pénteken apróbb csoportokba oszolva bejárják a rabbi kerületét és más szomszéd községeket, az esetleg útba eső várost, hogy heti szükségletüket a hittestvérek jótékony adományai-ból beszerezzék. Akik még nem képesek a rabbi előadásait megérteni és felfogni, akiknek korrepetitorra van szükségük, azok Niszan és Tisri hónapokban, amidőn az előadások a rabbi más irányú elfoglaltsága miatt amugy is szünetelnek, a rabbitól kapott igazoló- és ajánlólevéllel bejárják a félországot, míg a szükséges ruházaton kívül a korrepetitor díját is összegyűjtik. Ilyen a helyzet a legtöbb vidéki jesivában. De vannak olyanok is, melyek fenntartásához a környékbeli hittestvérek kisebb-nagyobb havi hozzájárulásra kötelezik magukat. Ezen hozzájárulási összegecskéket havonként, vagy negyedévenként nyugtákkal beszedik és a befolyt összeget a rabbi vagy annak megbízottja a szegény növendékek között szükségleteik arányában méltányosan felosztja. Ezekben a jesivákban a szegény növendékek még szűkebb viszonyok közt élnek, mint az előbbieken. Megmondom az okát is. 15-16 éves lehettem, midőn még az ungmegyei Szerednyén, boldogult nagybátyám, Adler Salamon, ottani rabbi jesiváján

tanultam, illetve házában laktam. A jesiva 40-50 tanítványból állott és ott az első módszer divott, ami nekem sehogy sem tetszett, de leginkább az bántott, hogy a szegény fiúk két és fél napi időt veszettek hetenként, mert pénteken hajnalban mentek el s vasárnap körülbelül délben jöttek vissza fáradtan és kimerülten. Be akartam tehát vezetni a második módszert. Boldogult nagybátyám helyeselte ugyan tervemet, de előre figyelmeztetett, hogy nem fog sikerülni. Ennek dacára én és unokafivérem, a rabbi fia, meg néhány jobbmódú bachur négy irányban, egy-egy az utat ismerő bachur kíséretében bejártuk a vidéket, hogy a hittestvéreket felvilágosítsuk és arra bírjuk, hogy annak, amit eladdig hetenként adakoztak, adják ezentúl havonként a négyszeresét.

Megértették és méltányolták az újítást, de nagyon kevesen fogadták el. Abból az egyszerű okból, mert ha azok a szegény bocherlik jönnek, azt adnak nekik, ami éppen a házban van, friss cipőt, krumplit, babot stb. élelmiszert, nem igen nézik a pénzértékét az adományoknak, mert tudják, hogy a bocherlik megfőztetik a háziasszonnyal és van egy ebédre vagy vacsorára valójuk, ellenben havi pénzadományra nem kötelezhetik magukat, mert az nincs mindig a házban. Lemondtam e tervről.

Tessék tehát ilyen viszonyok közt milliós alapot összegyűjteni az ország összes jesiváinak rendezésére. Azok, akik renegát zsidó leány katolikus szertartású esküvőjén a kath. templomot megtöltik, ilyen célra nem nyulnának az erszényükbe, a gazdag jámbor zsidók pedig nincsenek oly nagy számban, a nem nagyon gazdagoknál pedig a fenti indokolás áll fenn, ki adná hát össze azt a nagy jesiva alapot, melynek kamatai elegendők lennének a jesivák fenntartásához.

De még azokról is, akik valamely szomszéd jesiva fenntartásához havi egy korona hozzájárulásra kötelezték magukat, nehezen tehető fel, hogy egyszerre olyan tőkét kössenek le, melynek évi kamatai 12 koronát gyümölcsözzenek. Ezenkívül megfosztanók a bocherlikat legfőbb jövedelmi forrásaiktól, azoknak az adományától, akik természetbeni élelmiszereket nyújtanak nekik.

2. A jesiva szelleme leginkább a jesiva feje, vagyis a rabbi szellemétől függ, mert ő a növendékek ideálja, aki mindennemű gondolkodásukban irányító befolyást gyakorol rájuk. Ha a rabbi a chasidismus felé hajlik, tanítványai követik. Ha a rabbi tolerans és liberális gondolkodású, tanítványai is ilyenek. Ha a rabbi világi műveltséggel is bír, tanítványai szintén arra törekcszenek, hogy azt is elsajátítsák. Sőt modorban, külső megjelenésben, ruházatkodási rendességben, tisztaságban, vagy hanyagságban is nagyrészt a rabbihoz hasonlókká lenni törekcsdenek. Merem állítani, hogy ha kiváló

terve, a vágya — őt elragadja a halál; oda kell visszatérnie a porba, amelyből lett.

Az esti alkony elterült a földön és az Isten szava elhallgatott. Megnyíltak az éden kertjének kapui, Ádám és Éva elhagyták a paradicsomot. Délcegen, fölemelt fővel lépdelt Ádám, lelke telve volt bizalommal és reménységgel, minden csüggedés nélkül, büszkén kilépett a nagy világba; olyan volt mint az ifjú, aki elhagyja a szülői otthon, hogy elfoglalja a világot, hősies küzdelemre készen. Ellenben Éva lehajtott fővel, könyező szemmel, elborúlt arccal haladt az ő oldalán.

Sötét lett, leszállt az éjjeli homály. Rejtekhelyet kerestek, lefeküdtek, hogy megvárják a hajnal világosságát.

Fölragyogott a reggeli nap. A rózsarucu hajnal mosolya köszöntötte a földet. Egy vakító sugár tört elő a derengő fényből, végig repült a szemhatáron, megtörött a sziklafalon és visszaverődött a völgyek mélységeire. Fényben csillogott az egész mindenség. Madáréneke verte föl a völgyeket s a langyos szellő vitte mindenfelé az éden fűszeres illatát. Napfény váltotta fel a sűrű éjszakát. Rejtekhelyéből kijött az első emberpár. Látták, hogy az éden kapuja zárva és az azt őrző Kerubot, amint hosszú kardja villog a nap sugaráiban.

Ádám és Éva hátat fordítottak az Éden kapujának és elindultak napkelet felé. Ádám földmívelő lett, reggeltől estig szüntelenül munkálta a talajt. Épített magának és a családjának számára kunyhót. A mindennapi tevékenységben megelégedett a multról; a küzdelem, az iparkodás, a hasznos munkódás, amelynek a gyümölcsét élvezte, ez fényt eregetett a

szívébe, lelkébe; ez elriasztja a sötétséget, a kétséget, a gyötrő szomorúságot; ezzel maga köré varázsolja az elveszett Édent, a boldogság és a boldogítás országát. Csak Éva beszélt még gyakran a szép, letűnt napokról, gyermekeinek mesél a tündérkertről, amelyben az ő ifjusága tele volt fényvel, zengéssel.

Multak az évek. Az öregek oldalán ifjak nemzetsége sarjadzott. Erős kézzel, izmos karral segítettek Ádámnak a munkánál, amidőn művelte a földet. Oltalmazták a hajlékot a fenevadak dühétől. És amint elszállt feje fölött az évek sokasága, Ádám ereje elgyengült, az esti csendben ott ült a gyermekek körében és hallgatott ő is Évára, figyelemmel leste ajka szavát, amely regélt az Éden kertjében átélt időről, a Teremtő bűbájosa, varázsteljes, szépséges adományáról. Ekkor hirtelenül megszállotta tüzes vágy az ő lelkét, a mult emléke megragadta és viszi az Éden felé. Ezen sóvárgás gyulasztja a vérét, ez lobog ereiben; szívet-lelkét betölti azon törekvés, hogy még egyszer élvezze ama napok mámorát, hogy még egyszer érezze az Éden napjai boldogságát. E vágy hajtja, ez űzi őt. Ott áll újból az Éden kapuja előtt. De hiába. A fal magas, rést benne találni nem tud. És a bezárt kapu előtt ott áll a hatalmas Kerub, félelmes kardvillogtatással minden élő távol tartva, a bejáratot hiven őrizve. Az ember nézi őt. Tudja, hogy vele meg nem küzdhet és némán, szomorúan elsompolygott. De lelke nagy vágya nem hagy neki nyugtot, az egyre kergeti, ösztökéli, hogy oda visszatérjen.

(Folytatása következik.)

talmud tudós modern rabbik jesiva tartásra szánják el magukat, lehetne modern bachurokat nevelni. Csak az a bökkenő, hogy nagyon kevés tanítvány jelentkeznék és a rabbinak a konyhákat kellene vizsgálni, hogy tudja: hol szabad és hol nem szabad kosztnapot elfogadni.

3. A jesiva rendeltetése: Régi hagyomány, hogy a törzsatyák kettője, Isakar és Zebulum mintegy szerződéses viszonyt kötöttek, mely szerint az első kizárólag a tóranulmányozásával foglalkozzék, míg a második anyagi javak szerzésén fáradozzék. Zebulán tartozik Isakar anyagi jólétéről gondoskodni, míg Isakar a tóra tanulmányozásáért őt illető túlvilági jutalom felét Zebulunnak köteles átengedni. Zebulun földi keresményét és Isakar mennyei üdvösségét egymás közt becsületesen megosztották. Ilyen üzleteket kötöttek azután más gazdag emberek is, akik egy szegény bentorát családostól eltartottak, hogy az gondtalanul folytathassa szent tanulmányait és ő a tanulás túlvilági jutalmának egy részét megkapja. Ez a magyarázata annak is, hogy mi a Jeruzsálemben kizárólag a tórának és avódának élő hittestvéreinket támogatjuk. Ne gondolja senki, hogy mi adományainkkal őket henyélésre tanítjuk és szoktatjuk, oh nem! ők szegények nehezebben dolgoznak, mint itt akármelyikünk és amint Zebulun jobb üzletet csinált, mint Isakar, úgy itt is mi jövőnk jobban ki. Mert ha ők nem szentelték volna egész életüket a tóra tanulásnak, szellemi kiválóságaiknál fogva többre vitték volna, mint sokan közülünk.

Ezen, a tradíció által megszentelt viszony kultiválása lehetne egyik eredeti rendeltetése a jesiváknak is. A jesivában szegény gyermekifjak tóranulással foglalkoznak és ezen tanulásuknak egy része azoknak túlvilági üdvére szolgál, akik őket támogatják. Ilyen módon a szegény kéregető bocherliknak nyújtott nem koldusalamizsna, nem csupán a közönséges jótékonyág gyakorlása, hanem túlvilági üzletbefektetés, mintegy a tóranulás parancsolatának teljesítése, annak mások által való végeztetése és megvásárlása 1–2 órai tóranulás túlvilági jutalmának, már persze azon arányban, amilyen nagy a támogatás.

Ezért azonban nem igen küldenék a szülők fiaikat a jesivába, de még kevésbé mennének jobbmódu és gazdag fiuk a jesivába, mert tetszik tudni — vannak ott olyanok is, akik havonta 40 frtot fizetnek kosztpénzt és 12–15 frtot egy szobáért, melybe ingyen beszállásolnak egy szegény társat maguk mellé, mert a jesiván igazán nem nézi le a gazdag a szegényt.

Kell tehát, hogy legyen a jesiváknak más rendeltetésük is. Amnyi bizonyos, hogy nem papokat képző intézetek. Még a világhírű pozsonyi jesiva is, amely nyilvánossági joggal és jelleggel van felruházva, amely a „Nyilvános rabbi iskola” címet viseli, még az sem rabbiképző intézet a szó modern értelmében. — Hangoztatja ezt a Mester minden tanév megnyitó beszédében: „Nekem nincs rabbigyámam, sem pedig hadmentesítési intézetem, aki ilyen mellékcélokra jött ide, akár mindjárt mehet is; én minden tanítványomtól megkövetelem, hogy szorgalmasan tanuljon; alaposan elkészülten pontosan jelen legyen úgy az előadásoknál, mint a vizsgáknál.” Kiviláglik ez különben módszeréből is. Soha sem ad elő kodexet, sulchanarucht és rendszeresen mellőz olyan tárgyakat, melyekre a működő rabbinak első sorban szüksége van. Véletlen szerencse reám és néhány velem egykorú kartársamra nézve, hogy mi éppen olyan időben tanultunk Pozsonyban, amidőn a Mester olyan traktátusból tartotta előadásait (chulin), amely a rituálé mindennapi kérdéseit tárgyalja. Amde itt is szembeütni, hogy nem a kérdések szakszerű eldöntésére kívánta tanítványait kitanítani, hanem szokása szerint megtanított tanúlni, vagyis arra, hogy mimódon kell a talmud és kommentátorjainak, meg a kodifikátorok különböző és ellentétes véleményei között eligazodni. De magántanulás nélkül senki a jesivából rabbi nem lehet.

A jesivák főcélja és rendeltetése maga a tanulás és olyan zsidó generáció nevelése, akik vallásosak, jámborak, ismerik a zsidó irodalmat, érdeklődnek zsidó ügyek iránt, ezekért tudnak lelkesedni és áldozni; amennyire kenyér kereseti foglalkozásuk időt enged, be-benéznek egy héber könyvbe és a hitközségek oszlopaivá válnak. Azután, hogy a jesivából kikerülnek, némelyek folytatják tanulmányaikat és rabbikká válnak. Nagyobb részük azonban más kereseti pályára lépnek, sakterok, kántorok, kereskedők, korcsmárosok,

gazdák, gyárosok, bankárok és bármilyen foglalkozásuak, sőt vannak olyanok, kik világi tudományos pályán világhírré tesznek szert. Sok olyan hírneves orvost, ügyvédet, író, hírlapírót, egyetemi tanárt ismerünk most is, kik valamely falusi jesiván kezdték meg tanulmányaikat és azután a talmud tanulás által kiélesített felfogással pályát változtatva, dicsőséget szereznek hazájuknak.

Ezekből a volt jesivabachurokból nőttek fel azok a régi báalbószok is, akiket jadeonoknak neveztek, akik a hitközségek oszlopai voltak, akik nemcsak adójukat fizették meg pontosan, hanem adományokkal ékesítették a zsinagógát és a tóratekerceket, új tóratekerceket irattak, a hitközségi tiszteletbeli hivatalokat vállalták, azokat igazán megtiszteltetésnek tekintették és egész erejükkel, buzgalommal és lelkesedéssel teljesítették kötelemeiket, nem mondták, hogy az nem hoz a konyhára semmit, hanem fáradságot nem kímélve, arra törekedtek, hogy hitközségüket rendezett viszonyok közt fenntartsák, fejlesszék, erősítsék, felvirágoztassák, új vallásos intézményeket alapítsanak; nem rettegtek az esetleges adóemelés szükségességétől, mert maguk áldoztak első sorban és ébren tartották az áldozatkészséget minden hitközségi tagban.

Ezek az öreg báalbószok, ezek a jadeonok — fájdalom — kihalófélben vannak, ezért kell ma már jóformán pályázatot hirdetni, mikor a hitközségben valamely tisztség megüresedik. És ha akad valamely merész vállalkozó, aki a tisztség elvállalásával a hitközséget boldogítja, első feladatának azt tekinti, hogy valamely intézmény feloszlata által a költségvetésen könnyítsen és az adót leszállítsa. Így mentek tönkre nagy és híres hitközségek gyönyörű intézményekkel, mert leszoktatták a tagokat az adó teher viselésétől.

Ne rendezzük tehát a jesivákat. A rendezés csak ártalmukra lehet és ártalmára a hitközségeknek. Jók azok úgy, amint vannak. Csak támogassuk a meglevőket és szaporítsuk azokat, hogy ne csak az észak-keleti megyékben, hanem szerte e hazában virágozzanak, hogy mindenfelé terjeszszék a tóraismeretet és az igaz vallásosságot. Ez az alapja a hitközségek megifjadásának, fejlődésének, megerősödésének és virágzásának.

Mehr Miksa, sziráki rabbi.

A szentség érintése.

בהעלתך.

ולא יהיה בבני ישראל נפק בגשת בני ישראל אל הקדש.

És ne legyen Izrael gyermekei között csapás, amidőn odalépnek a szentséghez. (M. IV. K. 8. fej. 19.)

Több évszázad elmúlt vala, ott porladt a sivatag homokjában az óriások hős nemzedéke, amelyet Mózes vezetett, törzsekre szétszilánkolva élt Izrael az ígért országában. Hasztalan hangzott Samuel oktató szava, romlottság pusztított az erkölcsökben; elsötétült a tiszta hit égi fénye, a fajtalanság, a bálványimádás mindinkább terjedt benne. — Ott feküdtek **אבן העזר** síkjain Izrael elesett ezrei, örömrivalgástól visszhangzottak a philiszteusok sátrai; ők legyőzték az ellenséget, elvették léte legnagyobb kincsét, a szent szövetség szekrényét. **וארון האלקים נלקחה**. Ők elvitték ezt a bálványuk templomába, de ekkor csapás csapásra sujtott a philiszteusokra és szóltak Asdod népei: ne maradjon közöttünk az Örökkévaló ládája, mert ime ez a létünk romlása. És vándorolt **ארון האלקים** a philiszteusok pedig szóltak: mit tegyünk az Isten ládájával **מה נעשה לארון ה'** és visszaküldték azt Izrael határába, **בית שמש** városába. És **ב"ש** lakói örültek annak a láttára és elébe ment a leviták nagy sokasága. **ויד באנשי בית שמש כי ראו בארון ה'** És sujtotta Isten keze **ב"ש** lakóit, mert ők beletekintettek az Úr ládjába és elhullottak sok ezren közülök.

A sötét korszak lezajlott vala, a szomorúság képei le-tűnnek, az idők homályát elriasztja a derengő fény, előttünk áll Dávid, — az Úr felkentje, magasztossága hirdetője, a

dicsőség vezére, a győzelmek bajnoka, ki hajlékot akart emelni az egek Urának. Ő elhozatta a szövetség szekrényét. Ekkor — így olvassuk — amint Uza kinyújtá a kezét, hogy megfogja az **ארון**-t a halál lesujtotta. És erre megrémült Dávid. Ott vesztegelt az **עבר אדם הניטי** birtokában három hónapig Izraelnek legdrágább kincse, az égi szövetség jelvénye. És bőség és áldás szállt **ע"נ**-nak házába és öröm és boldogság környezte a családját, virrasztott fölöttük az Isten kegyelme.

Kisértük útján az Úr szentségét és láttuk, hogy majd a pusztítás, majd az áldásnak lett a forrása, volt a hordozója, figyelmeztetve, intve, hangoztatva, hogy ovatosak legyünk, kiknek földi rendeltetése, hivatása, hogy vigyék az isteni szövetség szentélyét, a thorát, a tant, mely Izrael szövetségét, az emberiségnek Istennel való szövetségét tartalmazza; hogy áhitatos tisztelettel, szent félelemmel nyuljunk hozzá. — Minden, amivel a halandó bir, anyagi javai, képességei, tehetsége, az ég minden adománya, a gondviselés minden ajándéka lehet a jónak forrása, de épúgy a rossznak fakasztója.

Az aranyat, ezüstöt az egyiptomból kivonuló nép a szentély készítéséhez szentelte és ugyancsak aranyból készített bálványt az első esetben a legmagasztosabb eszmének szolgált az Isten dicsősége hirdetésének, a másikon a babonáság terjesztése, a kárhozat oka lett. És így válhat a természet minden ereje, a gondviselés minden adománya az áldás és az átoknak is eszközévé. A tűz, midőn első szikrája fölszáll, akkor — így beszél a legenda — az első ember szemei örömkönnnyel megteltek és hálát rebegetek ajkai, annak ki adta a világosság, a melegség, a fény forrását. — De mennyire pusztító, romboló ezen erő, midőn féket vesztve, elhamvasztja a meglevőt.

És ilyen a hit, lehet az üdvnek életnek és áldásnak, de lehet az átoknak, halálnak és kárhozatnak is forrása. — A biblia volt az erkölcs terjesztője, szavaival küzdöttek az egyenlőség fényében, hirdették a munka magasztosságát, a szeretet áldását, a jövőnek fénykorát; e könyv ihlete sugallta az emberiség legnagyobb tanítóit, a prófétákat, de egyszersmind e könyvre hivatkozva, védtek a rabszolgaság fenntartását, leigázták a gondolat szabadságát, elfojtották a szót, hangoztatták az emberi természet romlottságát, gyújtották a gyűlölet máglyáit. Azért inti szakaszunk szava: Légy óvatos, midőn közeledel feléje, szent félelemmel érintsd azt, mert benne a te Istened szól hozzád; vigyázz, ne hogy azt találjad benne, amit a te felfogásod, a te akaratod beléje helyez, ne itélj elhamarkodottan, mert az Isten az égben van és te csak gyarló halandó vagy; áhitattal mélyedj el szellemébe, szeretettel teljesítsd igéit, mert csak így jársz világossága útján, csak így vagy az ő szövetsége terjesztője és nem leszen a jámborság a gyűlölet álcája, nem leszen a hit a rombolás örve; csak úgy tekint le reád a te teremtőd, csak úgy hallgat meg a te Istened. Az **ארון** a szent könyv, a hit tana hét hónapon át a Philiszteusok birtokában volt, de ők igaz megismerést belőle nem merítettek és szóltak: vajjon mit tegyünk vele, nem tudjuk, mit kezdjünk vele; nemhogy az vitte volna őket a fény magasságába, hanem még jobban megerősítette őket a tévhitökben, összeegyeztetni akarták azt pogányságukkal, megosztották templomukat, felerészében állították fel az Úr frigyáldáját **דגן ארתו אצל דגן** Sám. I. 5, 2. felerészében meg Dagon bálványukat. De az **ארון הקדש** mellett a Dagon meg nem állhatott. Így akarnak megalkudni sokan a hitben, kik így gondolkodnak: pontosan imádkoznak, de amellet szorgalmasan rágalmaznak; a hit szertartásait gyakorolják és amellet az ember-

társaik ellen áskálódnak; akik az évben három ünnepnapot megtartanak, de a szombatot és a többi megszegik.

A philiszteusok tudatlanságukban **מה נעשה** nem ismerték fel ily megalkuvás kárhozatát és ily tudatlanság ma is fogva tartja számos hívő elméjét.

És elvitték az **ארון**-t — így beszél tovább a történet — és elhozták azt **בית שמש**-be. — De valamint a lelki sötétségben élő philiszteusokra nézve az **ארון** birtoka áldásul nem volt, úgy az csak romlást hozott a napháza embereire, **בית שמש** kik hívő jámbor érzés nélkül, kik boncoló észszel a bibliában csak közönséges régi könyvet látva ítélő szellemmel egyes tételeit kegyelet nélkül mérlegelik, azt más emberi munkával összehasonlítva, merész vakmerőséggel értékét kisebbítve, szentségét lerontva és így megfosztva az emberiséget a bizalom fényétől, a megnyugvás erejétől.

Mindezeknek szól az írás szava:

ולא יהיה בהם נקמה...

Legyenek óvatosak, amidőn odalépnek a szentséghez.

— sba. —

HAZAI HIREK.

Heti naptár:

Szombat: Sziván hó 16-ika. Szidra: <i>B'háálószehó</i> Haftóra: <i>Róni v'szimchi bász Ción.</i> . . .	
Vasárnap: Sziván 17.	Szerda: Sziván 20.
Hétfő: „ 18.	Csütörtök: „ 21.
Kedd: „ 19.	Péntek: „ 22.

A miskolci izr. hitközség elnök és előljáróság választása. A helybeli izr. hitközségnek m. hó 17-én megválasztott képviselőtestülete f. hó 4-én tartotta első közgyűlését, az előljáróság megalakítása céljából. A képviselőtestületi tagok majdnem teljes számban jelentek meg az első közgyűlésre, melyet *Győri* Ödön eddigi hitközségi elnök nyitott meg az alapszabályok értelmében. A megjelenteket üdvözölve előadja, hogy a f. évi március 1-én tartott képviselőtestületi választás a hatóság illetéktelen beavatkozása folytán semmisnek nyilvánítottván, az előljáróság mult hó 17-ére új választást hirdetett, mely szabályszerűen megtartott s az így megválasztott képviselők egybeülvén, a közgyűlést megalakultnak nyilvánítja. Megköszönte az iránta már eddig megnyilvánult bizalmat és elismeréssel emlékezett meg azon férfiakról, akik önzetlenül azon fáradoztak, hogy a hitközségben a békés állapotot ismét helyreállítsák. A beszéd után dr. *Genesi* Samu kijelentette, hogy óvást emel e képviselőtestület törvényessége ellen, mert ő a március 1-én megejtett választást tartja törvényesnek, mindaddig, amíg a választott bíróság e kérdésben véglegesen nem dönt. Ezután *Klein* Dezső, majd utána *Majzler* Jób dr. és *Sugar* Gyula dr. szólaltak fel, mire a közgyűlés az óvás felett napirendre tért. Dr. *Genesi* Samu ezután ajánlotta a közgyűlésnek, hogy a hitközség ügyei körül szerzett érdemei méltánylásoké az eddigi elnököt, *Győri* Ödönt válasszák meg ismét elnökké. A közgyűlés ehhez egyhangú lelkesedéssel hozzájárult, mire *Győri* Ödön elnök állott fel szólásra. Hálát kell hogy adjak — úgymond — az Egek Urának, hogy az utóbbi időben hitközségünk kebelében félreértéseken és felekezeti iránt táplált ügybuzgalmon alapúlt békétlenséget eloszlatni és a békét megteremteni sikerült. Fogadják mindazok, kik a béke érdekében buzgólkodtak, hálás köszönetemet s adja az Isten, hogy ezen béke tartós legyen, mert csak ez esetben várhatjuk, hogy intézményeinket kellően fejleszthetjük, újabb intézményeket létesíthetünk és az összszolidaritás érdekeit határozottan megvédhetjük. A hitközségi elnök állás, melyet szeretett hitsorsosaimtól szívesen elfogadok, nem mindig terem rózsát; sőt mondhatom, hogy sok fáradtsággal, gyakran keserűséggel is jár. Ámde a családfőnek, ki családja boldogulását tűzte ki feladatául, nem szabad visszaretennie semmiféle akadály előtt. Neki kötelessége, hogy családját, ha kell önmegtartóztatás, áldozat és küzdelem árán is védje meg min-

den viszontagság, az élet minden megpróbáltatásai ellen. — Én ilyen családfőnek tekintem a hitközség elnökét, ilyen értelemben működtem mindez ideig, ilyen szellemben kívánom legjobb belátásom szerint, becsületes törekvéssel és odaadással ezután is hitközségemet szolgálni. — Feladataink közül első sorban az alapszabályok módosítása kell, hogy megoldást nyerjen. Bár sohasem voltam barátja annak, hogy a zsidóság bizonyos osztályokba legyen sorolva, illetve feldarabolva, én mindenkor az egységes zsidóság híve voltam, de most már ettől többé eltérni nem lehet. A léptetése óta mindenkinek be kell látnia, hogy a zsidóság egységes szervezetéről többé szó sem lehet, ennél fogva az alapszabályok módosítását többé nem késleltethetjük. Nem zárkozhatunk el továbbá az iskola fejlesztése elől sem, még pedig szerintem a leányiskola fejlesztését tartom szükségesnek, olyképp megoldva, hogy első sorban a polgári leányiskolát léptessük életbe, hogy leányaink itt vallásos nevelésben részesülve, később mint zsidó anyák gyermekeiket is ily szellemben nevelhessék. Ezután ismételtén megköszönte a hitközség bizalmát és kérte, hogy úgy mint eddig, ezután is támogatásukban részesítsék, hogy a hitközséget és annak intézményeit minél nagyobb, tekintélyesebbé és virágzóbbá tehessek. A közgyűlés élénk helyeslése között fejezte be beszédét. Ezután lelkes ovációk között, nagy lelkesedéssel egyhangulag megválasztották Klein Dezsőt alelnökké. Megválasztották még: Iskolaszéki elnök: Schrecker S. L., pénztárnok: Varga Jakab, ellenőr: Blumenstock József, kurátorok: Simon Mór, Braun Mór, Deszberg József, Spiegel Abrahám. Az előjáróság tagjaivá a következők választottak: Balázs Miksa, Deusch Izrael, Feldmann Lipót, dr. Ferbstein József, Friedmann Dávid, Fülöp Izidor, Fürth Jónás, dr. Gencsi Samu, Grünwald Ede, Hartmann József, Klein Gáspár, Klein Samu, dr. Majzler Jób, Neumann Herman, Pick Jakab, Pollák Lajos, Princz Jakab, Schwarcz Herman, dr. Schwarcz József, Silbiger Ármán, dr. Weisz Géza, Wexler Antal. Póttagok: Krausz József, Wassermann Jakab, dr. Kürcz Jakab.

Egy kiváló férfiú halála. Fleischmann Ede, a pesti Talmud egylet (saschevra) elnöke és a Chevra-Kadisa alelnöke m. hó 28-án, néhány napi betegeskedés után meghalt. A megboldogult rendkívüli szívósságú és mély vallásos életű ember volt, aki díszvévé vált ama sok tiszteletbeli állásoknak, melyet betöltött. Tiszteletbeli állásaiban a szó legnemesebb értelmében működött. Háza mindig nyitva állott a szűkölködőknek, érzőbb és odaadóbb pártfogója alig volt a szegényeknek, mint ő. Nagy veszteség érte az ő halálával a szemérmes és vallásos szegényeket, akikre az ő gondoskodása különösen kiterjedt. Mély vallásossága megnyilvánult életmódjában és abban a nagy tiszteletben, mellyel azok iránt viseltetett, akik a Tóra tanulmányozásával foglalkoztak. Igazi mokir rebonun volt. Temetése mult hó 29-én ment végbe óriási részvét mellett, de minden fény és pompa nélkül, ahogy a boldogult végrendeletében meghagyta, melyben aziránt is intézkedett, hogy ne temessék dízsírhelyen, hanem szerény és jámboréletű ember mellé. Temetésén megjelent a Chevra-Kadisa előjárósága Bosán Jakab elnökkel, a pesti izr. hitközség előjárósága Weinmann Fülöp dr. udv. tanácsos alelnökkel, a hitközség rabbijai, Herschkovics Mihály talmud-egyleti rabbi, az egylet előjáróságával, Frankl Adolf az orth. izr. központi iroda elnöke, Freudiger Mózes az orth. hitközség elnöke és a fővárosi közélet számos kiválósága. (Értesülésünk szerint Reich Koppel orth. főrabbi is készült a boldogultnak a végtisztességet megadni, de nem rajta mult, hogy nem mehetett a temetésre.) A koporsót a boldogult barátai és tisztelői kézzől-kézre adva vitték a Lövölde-téren levő gyász- háztól a városligeti fásor közepéig, ahol azután a halottaskocsira emelték. Halála mély gyászba borította anyját, egy magaskorú matrónát, özvegyét, aki a jótékonyág művelésében segítőtársa volt és előkelő társadalmi állású fiait: dr. Fleischmann Hugó orvost, dr. Fleischmann Illés ügyvédet, Manó bornagykereskedőt és Sándor gyárost. A Talmud-

egylet f. hó 3-án este gyászistentiszteletet tartott Vasvári Pál utcai imaházban az elhunyt lelkiüdvéért, melynek keretében Herschkovics Mihály rabbi a nagyszámú közönséget mélyen megható gyászbeszédben méltatta a boldogult hervadhatatlan érdemeit.

A Löwy-féle biblia tanulmányi pályázati vizsgák mult hó 23-án tartattak meg Budapesten. A néh. Löwy Mór és Josefa alapítvány kamataiból 3900 K állott rendelkezésre a pályanyertes tanulók jutalmazására, id. Glass Izor dr. ezredorvos pedig 200 korona Rasidiját ajánlott fel. A vizsgálotanárok a következők voltak: I. fokon Farkas József dr., Horvát Géza dr. és Scheiber Lajos dr.; II. fokon Weisz Miksa dr.; III. fokon Fényes Mór dr. és Frisch Ármán dr. Mint bizottsági elnökök, illetve alelnökök szerepeltek: Kohn Sámuel dr., Fischer Gyula dr., Hevesi Simon dr., Feldmann Mór rabbik, Munkácsi Bernát dr. tanfelügyelő és Halász Náthán igazgató. A levizsgázott középiskolai tanulók közül következőknek ítéltek oda pályadíjakat: Fischer Lipót, Fried Sándor, Kalisch Henrik, Révii Andor és Szabolcsi Lajos 300—300 K; Bakonyi László, Biermann Ignác, Braun Gyula, Freimann Károly, Guttmann Bernát, Harlmann Jenő, Katzbürg Miklós, Pollák Miksa, Popper Miklós és Vermes Gyula 200—200 K; Beldegrün József, Köhn József, Schwarcz Ernő és Steiner Lipót 100—100 K. A Glass-féle Rasidiját Hartmann Jenő, Popper Miklós és Szabolcsi Lajos között osztották meg. A díjak odaitelésének kérdésében az aránylag nagyon csekély számú érdeemesnek talált pályázó mellett is nagyon eltérők voltak a pályabírák véleményei és nem is rendszeres eljárással, hanem inkább alkudozással, kapacitációval és tekintély latbavetésével kellett mindenkinek a maga jelöltje számára a díjat kicsikarni. Ez a baj más években még nagyobb mértékben érezhető. Mindennek oka az, hogy *nincs semmi norma, semmi elvi megállapodás arra nézve, hogy a több érdeemes közül kit, mily sorban vegyenek figyelembe. Különböző bizottságok különböző fokú szigort alkalmazhatnak; különböző fokok mellett anélkül is bajos az összehasonlítás.* Ezeknek figyelembevételével a jövőben az *egy ugyanazon fokra pályázókat, akármennyien legyenek is, egyazon bizottságba kellene besorozni, hogy egyazon mértéket lehessen rájuk alkalmazni.* Hisz anélkül is fölösleges ennyi bizottság és fölösleges a bizottságba 5 tagot (elnök, helyettes, vizsgáló tanár, jegyző és bizottsági póttag) kinevezni, teljesen elegendő 3 tag és 1 rezerv tag. Ez mindjárt könnyítene a dolgon és igazságosabb megállapítást tenne lehetővé. Mert jelenleg úgy áll a dolog, hogy minden bizottság a maga jelöltjéért kardoskodik, őt pályázó közül csaknem minden esetben mind az ötöt akarja jutalomban részesíttetni és ha csak négynek is eszközli ki, akkor már az ugyanazon foku másik bizottság talán második helyen jelölt pályázója is meg van fosztva chanceától, miután ugyanazon fokra őt még sem jut. Elvi jelentőségű határozatot kellene továbbá hozni arra nézve, hogy több érdeemes pályázó közül *lehetőleg az alsó fokra pályázók vétessenek első sorban figyelembe, nehogy ezek mindjárt az első évben kudarcot vallva elkedvtelenedjenek és a további pályázattól elálljanak.* Ha a csalódás pl. a harmadfokukat éri — és valamennyit sohasem fogja érni, különösen ha kimondják ennek kiegészítésképp, hogy *lehetőleg minden fokról legalább is egy pályázó legyen nyertes,* — akkor ez már kárral a jövőre nem jár és méltányos is, mert a harmadfokra pályázó ilyen megállapodás mellett egyszer már mindenesetre volt nyertes, a legnagyobb valószínűséggel azonban már kétszer. Viszont aztán a háromféle nagyságú díj méltányos elosztása céljából ki kellene mondani, hogy a *legmagasabb díjakat lehetőleg a felsőfokú pályázók kapják, a legalacsonyabbakat pedig az alsófokra pályázók.* Így elejét vennék annak, hogy egy pályázó mind a három évfolyamban csupa legmagasabb díjakat, egy másik pedig mindig a legalacsonyabbakat kapja, ami pedig azon körülménynél fogva is igen könnyen megtörténhetik, mert egy budapesti befolyásos ember, aki mindig bizottsági póttagnak van a tanfelügyelő részéről kiküldve és aki egy-

1906. évi tavaszi női ruhakelmék

teljes választékban megérkeztek **ARVAI** cégénél.

szeremind pályázó tanulók apja, rendszerint benn marad a pályázatok eldöntésének tárgyalásán, holott erre semmi szükség és nincs is rá példa, felszólalásával aktív részt vesz az elbírálásban. Egyébként is *szükség volna pontosan megállapítani egy-egy vizsgáló bizottság, ki által képviselteti magát a pályadöntő nagyobb bizottságban.* Miért legyen minden pesti izr. hitközség tanfelügyelője alá tartozó ügy Csáky szalmája?

Községkerületi alakulás. Már hírt adtunk arról, hogy az Abauj- és Gömörmegegyek kongresszusi hitközségeiből álló XV. községkerület elhatározta a megalakulását. — Folyó hó 3-án meg is tartotta a kerület alakuló ülését Kassán, ahol az ülésre érkező képviselőket délelőtt a hitközség deputációja fogadta. A vasútról bevonultak a hitközség házához, amelynek tanácstermében dr. Klein József kassai főrabbi mondott megnyitó imát. Ezután dr. Weisz Béla kassai hitközségi elnök nagy eloquenciájú és alapos tanulmányra valló beszéddel nyitotta meg az ülést, amely az ő ajánlatára dr. *Sichermann* Bernát kassai ügyvédet választotta meg kerületi elnökké, aki székét nyomban el is foglalta. A többi választás már az ő elnökele atatt folyt le a következő sorrendben: alelnök lett dr. *Guthlohn* rozsnói hitk. elnök, bírósi elnök dr. *Klein* József kassai főrabbi, alelnök dr. *Weiszkopf* Artur rozsnói főrabbi, pénztáros *Adler* Adolf kassai pénzügyi előjáró, jegyző dr. *Klein* Fülöp ügyvéd, kassai hitk. titkár. A gyűlés táviratilag üdvözölte az orsz. iroda elnökét, dr. *Mezey* Mórt.

Tábori Róbert és a pesti izr. hitközség. A zsidó vallás csak a szegények vallása. Nagyokkal szemben resteljük érvényesíteni. A vegyes házasságban élők számára egy külön osztály van a temetőben. Ilyeneket a hitközség nem tüntet ki díszes temetéssel, rabbi kiküldésével. De ha ép befolyásos zsrnalista hal meg, ez elvet félre kell lökni. Pár évvel ezelőtt *Sasvári* Ede, a „*Hentesek Lapja*”-nak szerkesztője halt meg. A lap főmunkatársa *Háber* Samu, aki egyszerűen az „Egyenlőség” munkatársa, e lap szerkesztője *Szabolcsi* Miksa által kieszközölte a hitközségnél, hogy ez rabbit küldjön ki a végtisztesség megadására. Dr. *Konn* Sámuel rabbi azonban e tisztséget a segédlelkészre ruházta, annál is inkább, mivel időközben tudomására jutott, hogy az elhunyt vegyes házasságban élt keresztény nővel és keresztényeknek neveltette gyermekeit. Hogy „silluchó sel odom kemónó” ez esetben nem érvényesült. A segédlelkész pedig nem is sejtette a fennforgó viszonyokat. *Tábori* Róbert temetésére rabbi és főkantor nem vonult ugyan ki, de másodkantor és a kar igenis ki volt rendelve és pedig az elsőrendű *disztemetéseknek* fenn tartott csarnokba. Hát ha *Tábori* Róbert nem lett volna hírlapíró, akinek temetésére előkelő közönség és sok keresztény is megjelent...

Az izr. hitközségek összeírása. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium rendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, hogy a területeiken fennálló izr. hitközségekről kimutatást készítsenek és jelöljék meg az önálló hitközségeket és a hozzájuk tartozó fiókhitközségeket. Kifejezetten megemlítené, hogy a hitközség a felekezet mely árgyalatához tartozik. Az ilykép összeállított kimutatások augusztus 31-ig felterjesztendők a kultuszminiszterhez.

Az újpesti izr. hitközség közzéteszi mult évi jelentését, melyből megtudjuk, hogy a hitközség 1151 elemi, 320 polgári iskolai és 34 gimnasiuní tanuló hitoktatásáról gondoskodik. A hitoktatás 5700 koronába kerül a hitközségnek, amihez az állam 3830 koronával hozzájárul. A Talmud-Tóra iskolát 60 tanuló látogatja. A hitoktatást 9 tanerő végezte heti 128 óra számban. A tudományok ápolása és a zsidó szellem fejlesztése a képviselőtestület *hitközségi könyvtár* létesítését határozta el és e célra a f. évi költségvetésben már 200 koronát irányzott elő. Az üldözött orosz hittestvérek segélyezésére a hitközség 1952 K 90 fill.-t gyűjtött. Jótékony-ságra a hitközség és a kebelében álló egyetek a mult évben 14129 K 47 fill.-t fordítottak. Szombati és ünnepi istentiszteleteken Dr. *Venetianer* Lajos főrabbi 31 hitszónoklatot tartott. Hitszónoklattal egybekötött alkalmi istentisztelet 4 volt. A hitközségi képviselőtestület 5 közgyűlést tartott, az előjáróság 12, a kultuszbizottság 6, az iskolaszék 3, a pénzügyi és gazdasági bizottság 1—1 ülést tartott. Hitközségi adó 1200 tagra vettett ki 20238 K összeg. Házasság kötött 45, születési bejelentés volt 101, és halálozás 110. A m. évi

bevételek 5641 K pérztáráhozattal 52933 K 37 fill.-re rugtak a kiadások összege 47914 K 37 fill., pénztári maradvány 5019 K. A hitközség vagyona 159,589 K 31 fill. melyet 31745 K 11 fill. összegű kölcsönök és alapok terhelnek.

A zalaegerszegi hitközség e napokban tartotta évi közgyűlését *Büchler* Jakab alelnök vezetése alatt. A közgyűlés megnyitása után *Schlesinger* Armin hitk. titkár előterjesztette az előjáróság mult évi működéséről szóló jelentést, mely első helyen beszámol arról, hogy az új templom körül mutatkozott hiányokat pótolták, 3500 kor. költséggel a villanyvilágítást bevezették és a tágas udvart csinosan parkirozták. Elismeréssel emlékezik meg a jelentés *Engelsmann* Izrael főrabbi működéséről, ki a hívők valláserkölcsei érzését magas szárnyalatu szónoklataival és megfelelő intézmények életbe léptetésével örvendetes módon emelte. A hitközség gondoskodik 348 tanuló hitoktatásáról és erre évi 2000 koronát fordít. A nyomor enyhítésére a szegények között részben készpénz, tüzelőfa, kenyér és husvéti liszt osztatott ki, ami 3791 K 86 fill. kiadással járt. *Fischer* László, a hitközség tiszteletbeli elnöke 70-ik születésnapja alkalmából értékes oltárfüggönyt adományozott a hitközségnek. A hitközségnek volt 253 beltágja és 87 kültágja, összesen 340 adófizetője. Születés volt 19, házasság 12, halálozás 12 eset. A bevételek összege 50215 K 35 fill. a kiadásoké 41716 K 90 fill. — pénztári maradvány 9198 K 45 fill. A hitközség vagyona áll: takarékpénztári betétben 12162 K 71 fill., értékpapirokban 1944 K, ingatlanokban 288500 K, egyebekben 51069 58, összesen 353655.29, ezzel szemben van teher összesen 192289.18, tiszta vagyon 161366.11 K. A számvizsgáló bizottság jegyzőkönyvének felolvasása után a közgyűlés *Mondschein* Samu pénztárnoknak, *Pfeifer* Henrik ellenőrnek, *Schlesinger* Armin titkárnak — buzgó és lelkiismeretes munkásságukért köszönetet mondva — a fölmentést megadta.

Tóraavatás. Szép ünnepély folyt le Sovuoth első napján Gyöngyösön. *Waldner* Mihály köztisztviselőben álló kereskedő díszes Tóráat ajándékozott a hitközségnek és költséget nem kimélve, gyönyörű felszereléssel látta el. Az avatásnál díszes közönség volt jelen. A megelőző napon végezték a tulajdonképeni Tóra-avatási szertartást, mely abból az érdekes aktusból áll, hogy a résztvevők és főleg a tulajdonos kitöltik az üresen hagyott betűket úgy, hogy a Tóra írását tulajdonképen a tulajdonos fejezi be, mely alkalomnál *Feigl* L. H. főrabbi, *Schwartz* József h.-rabbi és *Wallasz* Áron h.-jegyző voltak jelen. Az ünnepet követő napon pedig *Waldner* Mihály ur nagyobb pénzüsszeget juttatott a város szegényeinek.

Halálozások. Súlyos veszteség érte a kassai orth. izr. hitközséget és az orth. zsidóságot. *Jungreis* Mózes orth. főrabbi m. hó 28-án végezte be földi pályafutását. A szentéletű és nagy talmudtudós hírében állott boldogult, fáradhatlanul működött hitközsége felvirágoztatásán és a hazai orth. zsidóságban vezérszerepet vitt. A közelgő Sevuot ünnep miatt még aznap temették ezekre menő közönség jelenlétében. A temetésre eljöttek az ujhelyi, eperjesi, berzeviczi s. t. b. hitközségek kiküldöttei, valamint számos kartársa. A koporsót a templomba vitték, ahol elsőnek *Scharman* Simon hitk. elnök megható szavakkal bucsuzott a drága halottól és a hitközség határozatából az elhunyt főrabbi fiát, *Jungreis* Ignác nyirmegyei rabbit nyilvánította utódjául a rabbiszékben, aki ezután az egész közönséget könnyekig megható gyászbeszédet mondott. Ezután még az abaujszántói, zsadányi, füleki, eperjesi, tornai, fehérgyarmati, mezőkövesdi és székelyhidi rabbik heszpédjei következtek. Végül pedig az elhunyt legfiatalabb fia, *Jungreis* Jakab tartott megrázkodtató bucsuztatót. ת. נ. צ. ב. ה.

A pozsonyi Chevra-Kadisa mult évi jelentéséből és zárszámadásaiból kiemeljük a következő adatokat: Néh. *Pappenheim* Zsigmond és *Recha* hagyatékából 3000 K jutott a Chevrának kórházi ágyalapítványra, néh. *Abeles* Herman Budapestről 400 K-ás alapítványt létesített, továbbá jelentékeny adományokat juttattak a Chevrának *Leitersdorf* Lipót, *Meller*, *Bakor*, *Kuffler* és egy névtelen adakozó. A sírkert nagybővítése céljából az annak szomszédságában levő szőlőkert szereztetett meg 4000 K-ért, a sírkert rendezésére és épületének karbantartására 5374 K 98 fillér fordított. A jelentés fájdalommal konstatálja, hpgy a tagok nagy része

visszahuzódik a kegyeletes szolgálatok személyes teljesítésétől és figyelmezteti őket, hogy helyettesítés csak rendkívüli akadály esetén van megengedve, mert csak azok méltók a „bené chevra-kadiso“ elnevezésére, akik a kegyeletes szolgálatokat személyesen teljesítik. A chevra-kórház fentartása 6933 K 33 fillér költséget okozott, aggok ellátására 2156 K 90 fillér, gyógyszerekre 1944 K 42 fillér, szegények temetési költségeire 3023 K és segélyezésekre 1954 K 64 fillér fordított. A múlt évi bevételek összege 31546 K 91 fillér. Az egyesület vagyona, melyben a különböző alapítványok benforgalimatnak 119.369 K 15 fillér.

A nyiregyházi Chevra-Kadisa jubileuma. Kettős jubileumot készül a nyiregyházi izr. szentegylet az idén megülni; fennállásának 50-ik évfordulóját és bokros érdemű elnökének *Friedlieber* Sámuel jubileumát, aki *negyven* éve viseli e díszes és terhes tisztelet. Már az a körülmény, hogy emberöltőn át reá ruházta a közbizalom az egyesület vezetését, eléggé igazolja, hogy az ünneplésre valóban rászolgál. A diszközgyűlés alkalmából *Schwarz* Ede egyesületi alelnök fogja ismertetni az egyesület történetét.

Hymen. *Mandl* Dezső zombori bőrkereskedő, *Mandl* Henrik miskolci bőrkereskedő fia vasárnap eljegyezte *Münszter* Olga kisasszonyt Eszékről.

Legfinomabb orosz theát kgr.-ként 4 koronától 10 koronáig szállít *L. Appermann Brody*, Galicia.

Felhívjuk t. olvasóink szíves figyelmét a *Stamberger* Márkus-féle könyvkereskedő cég hirdetésére.

KÜLFÖLD.

Zsidó kolóniák a szentföldön. A földművelés képezte a régi időkben Izrael foglalkozását. Az ő tana nem akar mást, mint egy gondnélküli, békés, szorgalmas, testben és lélekben erős földművelő népet nevelni. Hatszázezer fegyverfogó férfiut számlált e törzs, amidőn a rabságból kiszabadult, de nem a fegyver, hanem az ekevas lett boldogsága eszköze; nem a hódítás, nem a fény az egyes álmavágya, hanem az, hogy békében lakják szülője és fűgefája árnyékában. Földműves és baromtenyésztő nép volt Izrael és próféta szeme soha sem világít oly tündöklően, nyelvük soha sem ihlettebb, mint midőn az idők jövőjébe pillantanak és látják, amint az emberek kardjaikat sarlókká változtatják. A zsidót az emberek szeretete, amely elzárta őket minden más foglalkozástól, kereskedővé tették. Földet nem szerezhetett, szolgát, aki azt művelje, nem tarthatott. Számára nem zöldelt a mező, neki nem virult a róza. Arca verejtéke izzadságában eszi a kenyerét, miglen visszatér az anyaföld műveléséhez, ősi foglalkozásához. A zsidó parasztsztyá hiánya ez súlyosítja e felekezet megélhetését. A zsidó kolóniák teremtése akart ezen segíteni. Ott az ősök véréből áztatott földön, ahol minden rög dicső idők emlékeiről beszél, ott néhány évtized óta több ily zsidó telep keletkezett, ahol különösen a szőlőműveléssel foglalkoznak. Ezen kolóniák a következők: 1 „Pethach Tikwoh“. Az 1879-ik évben több jeruzsalemi zsidó vásárolt ott földet és építettek néhány házat. Két évvel később megkezdődött a nagyobb mérvű oroszországi kivándorlás. Ekkor ifjú lelkesedéssel számos zsidó egyesületi hallgató a szentföldre vándorolt, odahagyva a tudomány csarnokait, ezen művelt fiatal emberek mint közönséges napszamosok vállaltak munkát ezen telepen. Ők hévvel és csodálatraméltó lemondással szembeálltak minden akadálylyal, bátran visszaverték az arabok több támadását és semmi fáradság őket el nem lankasztotta. De minthogy vagyonnal nem rendelkeztek, segítség és támogatásra szorultak. Ezt készségesen nyújtotta a bőkezűségéről ismert párisi Rothschild, a kinek különben is a Palästina-ban fenálló kolóniák fennmaradását köszönik. Támogatásának az volt a célja, hogy azok idővel saját erejükből felvirágoztassák azokat és ott minden segélyezés nélkül is megéljenek. E célt mindeddig el nem érték. Rengeteg pénzösszeget, több milliót áldozott e célra; e pénzből az egyes telepek bővítettek. A Pethach Tikwoh telepen amely Jaffa várostól északkeletre fekszik, majdnem egyezer lélek lakik. — 2. Rischon-le-Zion. Jaffától délkeletre fekszik. Az 1882.

évben lett alapítva. E kolónián számos díszes szép épület van. Templom, iskola és nagy kerttel bír. Ott vannak a bortermelők pincéi és azok központi vezetőségei. Az Oroszországban alakult Karmel-társaság közvetíti a bor eladását, amelynek kivitelétől és árártól függ a kolóniák lakosságának jóléte. Ezen megismerés kellene eltölteni a jobb módú zsidókat és őket arra ösztönözni, hogy a szentföld e termékeinek megvétele útján támogassa azon hittestvéreit akik ott fáradoznak. — 3. Ekron. Az előbbtől délkeletre. Ezen földet Rothschild vásárolta az 1881. évben és orosz zsidó földműveseket telepített. Ezek kizárólagosan a földműveléssel foglalkoztak, azonban mivel mint jámbor emberek ahhoz ragaszkodtak, hogy a szentírás parancsolata értelmében a hetedik évet a föld szünetelési évként tartásák, az intézőség a gabona-termelésre szánt földterületet kisebbre szabták és a gyümölcsfa ültetést cultiválja e telepen. A lakosok száma 250. — 4. Gederah. Az előbbtől délre, 1884-ben lett alapítva a Chovevé Zion egyesület által. Az egyesületi polgárok, akik néhány évig már mint napszamosok dolgoztak lakják ezen telepet, amelyen szőlőtermeléssel foglalkoznak. — 5. Rechovoth. Ekrontól északra fekszik. Ezen kolónia ötven gazdag varsói zsidó tulajdonát képezi. Közülök negyvenötén a telepen laknak. Egy saját keblökből választott bizottság intézi az ügyeket. A munkában és haszonban egyenlően osztozkodnak a telep birtokosai. Szép templommal, iskolával és nagy könyvtárral bírnak. Ezen öt nagyobbhoz több kisebb kolónia járul, ahol nemcsak bortermeléssel hanem méhészettel, baromtenyésztéssel stb. foglalkoznak. A kolóniák a „Jewish Colonisation Association“ igazgatása alatt állanak. Ezen társulat báró Hirsch alapítványa, amely a kolóniák önállósítására törekszik.

A francia képviselőválasztásnál négy zsidó nyert többséget: Klotz, Reinach Joseph, Reinach Theodor és Dreyfus L.

Népmozgalmi adatok. Poroszországban az 1904. évben született 7339 zsidó gyermek; minden 1000 lélekre 18·7, míg a más vallásuaknál 1000 lélekre 36·9 jutott. A törvénytelen születések a zsidóknál a születési esetek 3·4, a más vallásuaknál 7·1%. 1904. évben a zsidóknál 2602 házasság kötött, ezek közül több mint 10% volt vegyes házasság. A többi felekezetnél 1000 lélekre jutott 8·6 házasság, a zsidóknál csak 7·4. Halálozás volt a zsidóknál 5577 lélekre 14·2, a többi felekezetnél 20·4

CSARNOK.

A zsidókról.

Irta: **Twain Márk.**

Horthy Gizella úrhölgynek az angol eredetiből készült német fordítása után közli **Dr. K. J.** 4

Ezek között a nehéz viszonyok között a zsidó nem élhetett meg ész nélkül, az eszes zsidóknak pedig folyton ében kellett tartani és élesíteni az eszét, mert máskülönben éhen hallhatott. Az évszázadokon tartó társadalmi számkivettség ideje alatt, amely idő alatt állandóan arra az egy fegyverre volt szorítva, amelyet semmiféle törvény el nem vehetett tőle: az eszére, ez rendkívüli módon fejlődött ki és nagyon erős lett. Ugyanezen idő alatt lehetetlenné tették neki kezei használatát, kényszerítették karjai elhanyagolására és így ez nagyon elgyengült, ma már alig használja valamire.

Volt rá eset, hogy protestánsok üldöztek katolikusokat, de nem vették el tőlük keresetforrásaikat. A katolikusok kegyetlen és véres üldözéseket rendeztek a protestánsok ellen, de nem tiltották meg nekik törvényes úton a földművelést és iparüzést. Miért? Mert ezek igazi vallásüldözések voltak és nem egy iparegyesületnek a boycottja, amely a vallásnak csak álarcát veszi magára.

A zsidóknak azonban akadályokat gördítenek az útjába Ausztriában, Németországban és Franciaországban. Angolországban és Amerikában szabad teret engednek nekik a földművelésben is, és ezek az országok virágoznak és gyarapodnak. Skótszországban is szabad részükre a föld, de sajátos módon ott még sem jelentkeznek, mint vevők. Igen

kevés zsidó van Glaskowban és csak egy Aberdeenben. Ennek a sajtáságos jelenségnek pedig az az oka, hogy ott nem kereshetnek annyit a földbirtokon, hogy megélhetnének belőle. Ezzel dicsekednek magok a skótok és egészen bizonyos, hogy úgy is van.

Mindezt mérlegelve, nekem az a meggyőződés, hogy a keresztrefeszítésnek igen kevés köze van ahhoz az álláshoz, amelyet a világ a zsidósággal szemben elfogal, hogy ennek az okai sokkal régebbi keletűek, mint amaz esemény.

Nem kételkedem, hogy a zsidókkal szemben Orosz- és Németországban, valamint Ausztriában tapasztalható ellenségeskedésnek kilenc-tizedrésze onnan ered, hogy a keresztények általánosságban képtelenek a zsidókkal közgazdasági téren sikeresen versenyezni, legyenek a kínáló versenyterek egyenletesen simák vagy görbék.

Néhány évvel ezelőtt olvastam egy beszédet Berlinben, amely nyíltan követelte a zsidóknak Németországból való kiűzését. A beszédnek az okai époly világosak voltak, mint maga a tett indítvány. Ime az okok: a szerepet játszó ügyvédeknek nyolcvanöt százaléka zsidó. Ugyanilyen arányban vannak a zsidók kezében a legkülönfélébb fajtájú jövedelmező és nagy üzletek.

Nem csodálatos vallomás-e ez?! Ez más szavakkal azt mondja, hogy egy 48.000.000 főt számláló lakosságban, amelyben csak 500.000 a zsidó, mégis az *összes lakosság* eszénék és *becsületességének* 85 százaléka erre az 500 ezernyi emberre van úgyszólván lokalizálva. Igen! a becsületességnek is. Nem tágitok attól a nézetemtől, hogy ez a legfontosabb eleme a kereskedelemnek. Virágzó üzletnek ez mégis csak az alapfeltétele. Természetes, hogy vannak ezen a téren gazemberek is, vannak ilyenek még a keresztény kereskedők között is, de általánosságban ez a tétel szilárdan áll. Lehetséges, hogy a szónok számszerű adatai nem voltak egészen pontosak, de egészen világosan mutatják az *üldözés motívumait*.

Ez az ember azt mondta, hogy Berlinben a bankok, újságok, színházak, nagyban való üzletek, hajóvállalatok, gyárak, városi szerződések, lóvasutak és általában az összes nagyértékű vállalatok, sőt még a kisebb kereskedelem is mind a zsidók kezében vannak. Azt mondta, hogy a zsidó mindenütt háttérbe szorítja a keresztényt, hogy a kereszténynek majdnem lehetetlen, hogy megélhetést biztosítson magának és hogy mind e miatt a zsidókat ki kell űzni és pedig ennél előbb, mert nincs már más út és mód a keresztények megmentésére.

Egy bécsi agitator ugyanezt mondta Bécsben. Fejtegetései szerint az osztrák-magyar monarchiában is megvannak ezek a jelenségek és ez is türelmetlenül sürgette a zsidók kiűzését.

Megfontolandó pedig, hogy ha egy politikus egészen világosan beszél és mondja el gondolatait, akkor tudja, hogy szükség esetén megfelelő segítségre is támaszkodhatik.

A zsidók elleni agitációnak tehát az a magva, hogy a keresztény nem tud a zsidóval versenyezni és így *kenyere* forog veszélyben. A kenyérért pedig az emberek sokkal inkább tudnak gyűlölködni, mint akármilyen olyan dologért, amely a vallással függ össze. A legtöbb embernek az az életelve, hogy első a kenyér és csak azután a vallás. A zsidók üldözése tehát semmiesetre sem tulajdonítható a vallásnak.

A zsidó igen jó pénzszerző és a pénzszerzésben a legkomolyabb akadály kevésbé tehetséges szomszédai számára, akik azonban ugyanazon zsákmányra vadásznak. Az én nézetem szerint ebben rejlik mindennek az oka.

(Folytatása köv.)

Közgazdaság.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermek- és életbiztosító intézet Budapest, VI. Teréz-körút 40-42. Alapított az 1863. évben. Folyó év május havában 1.464.000 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.245.700 korona értékű új biztosítási kötvény állított ki.

Biztosított összegek fejében 110.148 korona 49 fillér fizettetett ki.

1906. január 1-től május 31-ig bezárólag 7.014.300

korona értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 6.072.600 korona értékű új biztosítási kötvény állított ki.

Biztosított összegek fejében a folyó évben 417.585 korona 79 fillér s az intézet fennállása óta 10.583.490 korona 9 fillért fizetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Pályázatok.

A pozsonyi orth. izr. hitközségnél megüresedett fő-kántori állás f. évi augusztus 1-én betöltendő. Évi fizetés lakbér beleértésével 3200 korona, mely fizetés esetleg fel-emeltetik és az énekkar részére 2000 korona. Pályázók felhívhatnak, hogy szigorú vallásos előéletüket és eddigi működésüket igazoló bizonyítványaik hű másolatait életkoruk és családi állapotuk pontos feltüntetésével legkésőbb folyó évi július 15-ig küldjék be. Próbaelőadásra csakis a meghívottak bocsáthatnak és útiköltségek csak a megválasztottnak térítetnek meg.

A pozsonyi orth. izraelita hitközség előljárósága.

Az esztergomi izr. hitközségben üresedésbe jött fő-kántori állásra ezennel pályázat hirdettetik. Évi fizetés 2000 korona, természetbeni szabad lakás és a szokásos mellékjövedelem. Pályázóktól megkívántatik, hogy zenei képzettséggel bírjanak, templomi előadásukat a gyakorlatban álló módon és ritus szerint énekkar és orgonakísérettel teljesítsék, az elemi iskolában az éneket tanítsák. Sochet ubódek és koreh képzettségüket is igazolják; a baromfimesztést véghez- zék. Akik a magyar nyelvet tudják, eiönyben részesülnek. Az eddigi működést, családi állapotot és a fenti állásra való képzettségüket igazoló okmányok legkésőbb július 1-ig alanti előljáróság címére küldendők be. Az állás folyó évi szeptember 1-én elfoglalandó. Próbaelőadásra csakis a meghívottak bocsáthatnak és csakis a megválasztottnak lesz az útiköltség megtérítve.

Kelt az esztergomi izr. hitközség képviselőtestületének 1906. május hó 28-án tartott közgyűléséből.

Az esztergomi izraelita hitközség előljárósága.

A marosvásárhelyi aut. orth. izr. hitközségnél a kántori állás szeptember 1-én betöltendő. Pályázótól megkívántatik, hogy kitűnő kántor יִשְׂרָאֵל וְיִקְרָא וְשִׁירָא וְשִׁירָא és szigorú vallásos ember legyen. Évi fizetés 1200 korona és szokásos mellékjövedelem. Folyamodványok, bizonyítványmásolatokkal, életkor és családi állapot feltüntetésével mielőbb beküldendők. Csak a meghívottak bocsáthatnak próbaelőadásra és útiköltségek csak a megválasztottnak térítetnek meg.

Marosvásárhely, 1906. június hó.

Várnai Jakab,
jegyző.

Katzer Jakab,
elnök.

Szerkesztői üzenetek.

W. A. G. Elismerő sorait köszönettel vettük. De Öntől elvárjuk, hogy néhány előfizetőt is szerezzon. Kartársi üdvözet!

J. A. Sz. Levelező-lapját megkaptuk, de a levelet nem. Ugyáltszik, az az úr üzleti szokásból még egy cikkel akar utazni. Üdvözet.

N. V. A beküldöttből nem használhatunk semmit. A versirást bizza csak másokra és fordítson nagyobb gondot a prózai dolgozatok jó kidolgozására. Kéziratait kivételesen megőrizzük.

„Ani“. 1. Ott török mecset áll. 2. Morris Rosenfeld jargonversei a Verlag „Zion“-nál kaphatók (Bécs, II. Gr. Schiffgasse 7.) 3. Lapunk 2-ik száma teljesen elfogyott. 4. Mult számunkban találta. 5. Nem rajtunk mulik.

K. F. E. Kérdésére még akkor megírtuk, hogy az életrajzot nem használhatjuk és a többiről csak akkor nyilatkozhatunk, ha látjuk. Az a mű még nem jelent meg magyar fordításban.

Dr. S. A. B. Köszönjük jóakaró sorait. Egyetértünk.

J. J. K. A könyv vételét köszönettel elismerjük.

Felelős szerkesztő: **Strausz Ignác.** Főmunkatárs: **Dr. Spira Salamon.**

Kazinczy-utca 6. szám.

Uj. Szabó üzlet. Uj.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

szabó-üzletemet

a kor igényeinek megfelelően megnagyobbítottam, hol is a legkitünőbb **bel- és külföldi szövetek** dús választékát bocsátom a nagyérdemű közönség rendelkezésére, pontos kiszolgálás, szolid árak, divatos és izléses szabás mellett.

Magamat továbbra is a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, maradok kiváló tisztelettel

STERN BERNÁT uri szabó

Kazinczy-utca 6. sz. Ezelőtt Batthyány-utca 11.

Ezelőtt Batthyány-u. 11.

Telephon 132.

Telephon 132

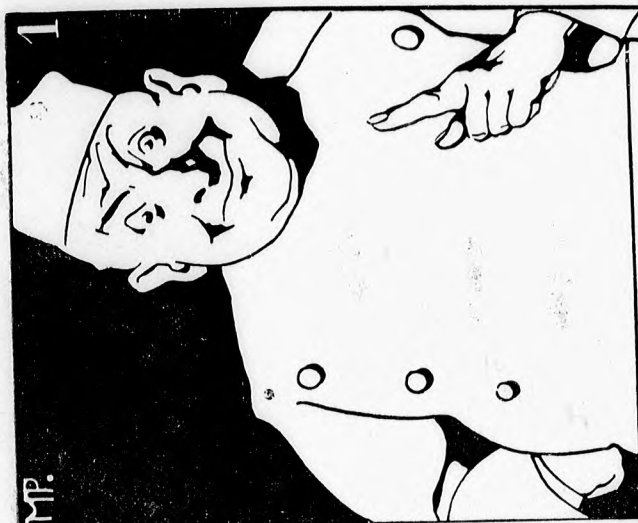
ROSENBERG GYULA

női divat, vászon, kelengye és szőnyegárúháza
Miskolcon és Ungvárt.

Szabott ár! ————— Készfizetés mellett 5% engedmény

Teljes menyasszonyi kelengyék, angol és francia ruha-
kelmék, **Lyoni selymek.** Futó és szalon szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők, paplanok és matracok gyári raktára.

Kizárólagos főraktára a „WEIN KÁROLY és TÁRSAI“ szepességi vászon és terítékek gyártmányainak.

**Ceres-
étel-
zsírral**
(kókuszdióból)

készített ételek jóízűek és a leggyöngébb gyomornak is jók.

Schicht György
„Ceres“ tápszerművek
osztálya, Aussig E/m.

Csak azon készítményeim valódiak, melyek az itt látható védjeggyel vannak ellátva.

Karánsebesi Rácz Jenő

„Arany szarvas“-hoz czimzett gyógyszerertáiban

Miskolczon

kaphatók az 1889. év óta közkeveltségnek örvendő alatt elősorolt saját készítménye

- Iris virág arczkenőcs.** Számos hölgy áldja jó hatását — szeplő és májfolt ellen, arcz- és kézbőrnek selyem puhaságot ad — teljesen ártalmatlan szer, az arczot a redőktől késő korig megóvjá, egy tégely ára **1 kor.** — Hozzá **Iris balzsam szappan** 1 drb ára **70 fill.** — Hozzá **Vénus arczpor** fehér rózsá és krém színekben 1 kis doboz **90 fill.**, nagy **1 kor. 60 fill.**
- Pyrethro Sa icyl száj essentia** néhány cseppel egyszer szájbölgető vízbe, kellemes szájját kölesönöz, a fogak romlását gátolja és a fogínyt erősíti, — 1 kis üveg **70 fillér.** 1 nagy üveg **1 korona 20 fillér.** — Hozzá **(Pyrethro) növény fogpor,** mely a fogakat desinficiálja és fehérré takarítja. — Oly esetekben, hol ezen szájszereimet nem használták és fogfájás van, ajánlatik a kitünő hatású **(Pyrethro) svelozi fogcsepp.** 1 üveg ára **50 fillér.**
- Hajerősítő (balzsam) essentia.** Dr. Hebra híres bécsi egyetemi tanár előírása szerint készítve, a hajhullást és fejbőrropadást meggátolja, valamint egyéb fejbőrbetegségtől megóv és kellemes illatánál fogva szívesen alkalmaztatik. 1 üveg ára **1 korona 20 fillér.**
- K. Rácz Jenő keleti „Balzsam bajuszpedrője“** soha meg nem keményedő és meg nem avasodó, zsirmentes bal-

- zsamokból készítve, igen kellemes illatu, minden bajusz színhez alkalmazható, 1 kis doboz ára: **30 fillér.** 1 nagy doboz **50 fillér.**
- Cannabin** (tyukszembalzsam), biztos hatású és legkényelmesebben alkalmazható szer a tyukszemek és bőrkeményedések és sömörök kiirtására, 1 üveg ára **70 fillér.**

Forgalomban van és közmegelegedéssel használják a lábizzadás ellen:

- Salicyl Dermassant-port, 1 doboz ára **1 korona.**
- Rüh (rüh-atka ellen)** Naphthol kenőcs, 1 kis tégely **1 kor.,** nagy **3 korona.** — Hozzá **Naphthol szappan,** 1 darab **1 kor.**
 - Migrain,** főfájás, nátha ellen bedörzsölő és szagoló szer. — **Jasmin aether** 1 üveg **80 fillér.**
 - Köszvény ellen** folyadék: Tengeri köszvényolaj, 1 üveg ára **1 korona.**
 - Fagyás ellen** Északi Dr. Kepes fagykenőcs, 1 tégely **1 kor.**
 - Hajfestésre** Orientin 2 üveg **3 korona.** — Világos színre 1 üveg **2 korona.**

Ugy az elősorolt, mint egyéb készítményeimhez utasítás mellékelve van; kívánatra részletes árjegyzék utasításokkal megküldetik. Csak azon készítmények valódiak, melyek fenti védjeggyel vannak ellátva. A drága külföldi hasonszereket úgy mennyiségileg, mint minőségileg — és olcsóságukkal feltűnülnek; úgy, hogy általános házi szerek gyanánt legjobban alkalmazhatók.

Főraktár: Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerertára.

Czélszerűség kedvéért 2 koronán aluli megrendeléseknél, kéretik a szer árán kívül postai portóköltések fedezésére még 6 fillért a megrendeléssel egyidejűleg beküldeni.

Zsidónak késsel tilos a borotválkozás!

A borotvakést teljesen helyettesíti a világhírű
„RASOL“! késnélküli borotválópor!

Hófehér! Teljesen szagtalan! Semmit nem éget!

Ára 1 kgr. (30-szori borotválkozáshoz) helyben Kor. 2.40.
 Vidékre Kor. 3.— előleges beküldése mellett küldetik.
 (Utánvétellel 20 fillérrel drágább.)

Egyedüli készítő: „Rasol“ Vegyipar Vállalat
 Budapest, VI. Váci-körút 55.

Főraktár **ifj. Grünfeld Samu**
 Miskolcon:
 cégnél. — Széchenyi-utca 80. szám. (Rác-palota).

Arany- és ezüstneműek, ékszerek

és zsebórák a legdúsabb választékban

ROSE DEZSŐ ékszerésznél

— Debrecen, Piac-útca 55. szám. —

(Hungária kávéház mellett.)

Legremekebb kivitel.

Legolcsóbb árszabás.

Szolid kiszolgálás.

Pazar szép? ✿ Érdekes és tiszta?
 csak **Gelatine-reklám** lehet!

Gelatine dobozok mindenféle csomagolási célra?

Gelatine cím-reklámkártyák és névjegyek?

Gelatine adjusztálási különlegességek?

Gelatine vignetták, lampionok és ab-díszek?

König Henrik

reklám és ügynökségi irodájában
 Budapest, VIII. Madách-utca 30.

Mindenféle eladás és vételeket **utólagos honorárium** mellett a leggondosabban eszközölk.

Mintagyűjtemény és részletes felvilágosítás **ingyen és bérmentve.**

A tisztelt háziasszonyoknak

legmelegebben ajánljuk a

valódi : Franck: kávé-pótlékot

mint legjobb pótkávé,

belföldi nyersanyagból gyártva

Franck Henr. fiai

honi gyárában

Kassán.

Helman.

D. X 638 N. 05 I.

M. V. D.

BUMANN M.
 cs. és kir. udv. szállító
Miskolcz
 Széchenyi-utca 44.

Tavaszi újdonságok
 férfi-, fiu-, gyermek-
 és
 leányka-ruhákban.

Képes árjegyzék ingyen.

MIÉRT

ELSŐK AZ ELSŐK KÖZÖTT IS

ALFA kerékpárok? **SCHWEITZER** varrógépek?

mert

legjobb anyag, legkitűnőbb szerkezet, legnagyobb tartósság és legkönnyebb járással bírnak.

ALFA Valódi csak ezen védjeggyel. **SCHWEITZER TRADE-MARK**

Felsőmagyarországi főraktár
SCHWEITZER TESTVÉREK
 cégnél MISKOLCZON, Széchenyi-utca 18.

hát kényelmes részletezésre is beszerezhetők a legolcsóbb árakban. Ugyanígy mindennemű **varrógép- és kerékpáralkatrészek és javítások** is legelőnyösebben beszerezhetők.

TESSÉK ÁRJEGYZÉKET KERNI!